Solblink.

Tidsskrift for naturlig Livsførelse.

2. Aargang. | August 1908. | Nr. 5.

Oaser i Ørkenen.

I. Botanisk Have.

Den, som stadig henlever sit Liv indeklemt mellem en Storbys Husmasser, har sikkert mere end en Gang følt en ejendommelig Beklemmelse, næsten Angst, som et rent fysisk Pres, som vilde Stenkolosserne begrave ham; som var Husrækkernes kolde Vinduer onde Øjne; som om de golde Blomsterornamenter og Snirkler og Taarne og Tinder stod og skar uhyggelige haanlige Ansigter imod ham og gjorde Nar af hans Angst; som om Brostenene var glødende, de smalle Gyder var lange Kloaker, paa hvis Bund han vandrer rundt, færdig at kvæles af Stank, og tørres ind af den ophedede stillestaaende Luft, hvis Livsværdier forlængst ere opbrugte. — Den, der kan slippe løs fra disse Kvaler, drager ud til Landets fri Vidder, og den, som en ublid Skæbne har slavebunden til en Livsgærning paa Stendyngernes Bund, kaster sig — for at fri sig for Trykket og Uskønhedens Uhygge — ud i Storbyens Forlystelser, ud i Menneskevrimlen. Men hvis hans Sanser endnu ikke er blevne helt afstumpede, føler han til sin Forfærdelse, at her er ondt værre; her er det, som kravlede han omkring blandt Kryb, der sprede giftige, dræbende Dunster omkring sig. Han tænker ikke paa Redningen, som er saa nær; han glemmer, at der findes friske Fristeder nærved, lige midt imellem Murmasserne; men disse staar for hans tilvante Indbildningskreds som en eneste sammenhængende Hob, næsten uden Ende.

En saadan levende Oase i København er først og fremmest den

botaniske Have. Uagtet den ligger midt inde i Byen, synes det at være svært for de torstende Kameler at finde den; thi her er saa tyst og stille, saa uendelig faa kommer der for Havens egen Skyld; mange stikker ilsomt igennem fra Laagen i Sølvgade til Laagen i Gotersgade for at slippe for en brolagt Gade, men de har ikke Tid eller Tanke for at se sig om blandt Blomster og Træer. Saa er der Studenterne, som med sure og trætte Miner ligesom gaar paa Tvangsarbejde her, for at indprente et tørt Eksamenspensum; men forresten afbrydes den stille Fred herinde kun af en og anden Naturven, som efter endt Dagværk lister sig til et Stævnemøde med Havens tyste farvestraalende Beboere. Egoisten er glad over denne Ensomhed; det er, som gik han — om end fattig — midt i sin egen private dejlige Park. Menneskevennen sørger over Tomheden og vilde helst staa op paa Havens højeste Punkt og raabe med stærk Røst, saa den hørtes af alle Staklerne, der kravler omkring i de trange Gaders mørke Dyb: Kom herind, og I skal finde Vederkvægelse!

Og ingen fortryder, at han følger den manende Røst. En botanisk Have har jo et ganske bestemt Særpræg, vidt forskelligt fra et almindeligt Lystanlæg. Medens dette virker ganske umiddelbart paa Skønhedssansen ved maleriske Grupperinger af de forskellige Træ- og Buskformer og fint farvestemte Blomsterbede, stræber den førstnævnte efter at skabe karakteristiske Naturbilleder, at give klare og bestemte Fremstillinger af Planternes Liv derude i den fri Natur. Der gives nok i enkelte af Udlandets Storbyer botaniske Haver, hvor en rentud overmodig Videnskabelighed og Systematisering giver dem en afskrækkende Stivhed og Utilgængelighed, som holder de brede Folkelag totalt borte, — og herhjemme er der maaske nok en vis Respekt alene for Ordet »botanisk«; man tænker sig noget i Stil med tørre, visne Herbarier, falmede Blomster med ubegribelige latinske Navnesedler, en Samling ufordøjeligt Hø, — men alt dette er saa absolut fjærnt fra Københavns botaniske Have, at en Ikke-Fagmand, som uden at kende dens rette Øjemed kom derind, vilde tro, at han var i en pragtfuld Lystpark, der kun havde til Maal at fryde den Besøgende. Det er denne lykkelige Forening af Videnskab, Kunst og Natur, som gør, at vi regner den botaniske Have som den fornemste af de

københavnske Oaser, som den, der giver den opmærksomme Iagttager det største Udbytte; men ogsaa den trætte Arbejder, som trænger til ureflekterende Ro, de rigeste Kilder til Vederkvægelse. Derfor beder vi dem, hvem det altfor travle Arbejde formener at søge langvejs hen, ikke at forsømme flittige Besøg paa denne skønne Plet. En Vandring igennem Haven er som en lille Rejse gennem Danmarks Skove, Enge og Marker; ja, vi kommer ogsaa til det høje Nord og ned i Mellemevropas rige Vegetationsbælter; en Vandring gennem Væksthusene giver livagtige sammentrængte Billeder af Tropernes svulmende Yppighed, af Middelhavslandenes betagende Ynde, af Planteverdenens sejrrige Kamp imod Orkenens, Steppens og Højfjældets ugunstige Naturforhold. Og overalt er der god Vejledning ved nænsomt anbragte Etiketter, hvor man paa godt forstaaeligt dansk faar de fornødne Oplysninger om vedkommende Planteslægts og -arts botaniske Ejendommeligheder og geografiske Udbredelse.

Har man ved et Besøg i Haven til at begynde med dysset sine trætte Nerver til Ro ved det betagende Helhedsindtryk, vil man snart føle sig oplagt til at dvæle ved Enkelthederne; man vil efterhaanden gøre den ene Opdagelse efter den anden af den magesløse Hensigtsmæssighed, hvormed Planterne forstaa at tilpasse sig efter tilstedeværende Livsvilkaar, og man vil forbavset spørge sig selv, hvorfor man ikke for længe siden har benyttet alle disse Naturens klare og simple Anvisninger til at skabe sunde og værdige Livsvilkaar ogsaa for de stakkels Mennesker i Stedet for de fortvivlede, hvorunder saa mange maa kæmpe sig igennem Tilværelsen. Det kan jo ikke nægtes, at der gives mange og kraftige Eksempler paa haarde Kampe for Livet mellem forskellige Planteindivider og Familier, men i Almindelighed har særlig de, som har ment sig kaldede til at forsvare og forklare forskellige Tiders ulige Fordeling af Livets Bekvemmeligheder blandt Menneskene, i den Grad dvælet ved disse Kampe og opstillet dem som Hjørnepiller i Naturens Husholdning, at de totalt har overset alle de uendelig smaa, men fine og sikre Midler, hvormed det ene ene Individ ligefrem hjælper og støtter det andet, ikke lagt Mærke til, hvordan hele Slægter og Familier ved ædelmodig Nøjsomhed bereder Plads og Livsbetingelser for andre. Og det synes, som

om en god, kærlig og forstaaende Aand her i Haven netop har ønsket at fremhæve denne Side af Plantelivet og fremlægge slaaende Beviser for denne Naturens aldrig svigtende Omhu ogsaa for de smaa og svage. En Samling af de interessanteste og mest iøjnefaldende herhen hørende Typer, som viser Planternes uendelig vidtdrevne Tilpasningsevne, findes i den Del af Haven, som ligger ud mod Gotersgade, imellem botanisk Museum og det ny botaniske Laboratorium. Denne enestaaende smukke og righoldige Samling skyldes Havens nuværende Direktør, Professor Warming, som særlig indenfor denne nye Gren af den botaniske Videnskab har været banebrydende. Med Glæde ser man, hvordan de Besøgende med særlig Velbehag opholder sig i denne Del af Haven og synes at omfatte den med samme Kærlighed, som har drevet den geniale Videnskabsmand til at bringe denne forholdsvis nye Gren af Botaniken til en større Almindeligheds Kendskab. Det vilde være fristende at give nogle Eksempler paa disse interessante Fænomener, men det er meget vanskeligt at gøre et Udvalg, da de alle er saa karakteristiske, — derfor kun det Raad: ikke at forglemme disse »biologiske Grupper«, men studere dem nøje til Gavn og Glæde og som følgeværdige Forbilleder.

I umiddelbar Nærhed heraf findes et særlig for Haveejere meget lærerigt Parti, nemlig et stort Antal fleraarige Urter, ordnede efter det almindelige naturlige System og allesammen passende for Dyrkning paa Friland herhjemme. Det er en stolt Samling af mindre almindelige Arter af kendte Slægter. Man gør klogt i at aflægge regelmæssige Besøg i denne Afdeling fra det tidligste Foraar til det seneste Efteraar; hver Uge har næsten hver sin Plante i Blomstring. Ejendommeligt er det Forhold, at det ser ud, som om der var en vis Overensstemmelse mellem Planteslægtens Plads i Systemet og Blomstringstiden. De enkimbladede, f. Eks. Logplanterne og mange Slags Græs, blomstrer tidligt i Foraarstiden eller i Forsommeren, medens de Kurveblomstrede, som jo staar højest i Systemet, fremviser Masser af Blomster langt hen ad Vinteren, særlig mange af Asters og Chrysantemumslægten. En Mængde af disse fleraarige Blomster ere i Besiddelse af en betagende Skønhed eller udmærker sig ved særlig karaktérfulde botaniske Egenskaber.

Havens Træer og Buske er anbragte i Grupper efter Systemet; man skulde tro, at en skarp Systematisering vilde virke stift og kedeligt, men det er ingenlunde Tilfældet, tværtimod frembringer denne Orden et meget malerisk Skue. Foruden at man herved faar en let og klar Forestilling om Slægtsmærkerne og faar Lejlighed til et fornøjeligt Indblik ligesom i Planternes intimere Familieliv, nyder man ogsaa de skiftende Landskabsbilleder, som opstaar ganske naturligt, idet man ogsaa har taget Hensyn til de forskellige Træformers Samhørighed i geografisk Henseende. Eksempler herpaa er den prægtige Samling af Naaletræer, som dækker Observatoriebakkens bløde Skrænter og nedenfor i Lavningen det lysegrønne Bælte af Birkefamiliens sirlige Repræsentanter. Overalt frydes man over den Smag og den kunstneriske Forstand, hvorunder hele Beplantningen er udført, saa at der af videnskabelig Strænghed og naturlig Frihed er skabt en tiltalende harmonisk Helhed af ypperlig Virkning.

Fra de ovenfor omtalte interessante Partier gaar vi en skyggefuld Vej med Morbærfamilien, de pragtfulde Trompettræer, Oljetræfamilien og Ribsfamilien paa den ene og udmærket smukke Eksemplarer af Lindetræfamilien paa den anden Side ned til den S-formede Dam, som breder sig i Lavningen. Paa Vandspejlet svømmer yppige Tuer af røde, hvide og gule Aakander, og Bredderne er kantede af et herligt Flor af sjældne og almindelige Vandplanter, som altid er en sand Øjenlyst, saa stolte og strunke som de staar, uanfægtede af Tørke, aldrig lidende hverken af Sult eller Tørst. Vi gaar forbi alle de store og smaa Medlemmer af Ærtefamilien, hvis fornemste Pryd er de rigtblomstrende Robiniar — som almindeligvis gaar under det falske Navn Acasiaer med deres sirlige, luftige, fjersnitdelte Løv, hvorigennem Observatoriebakkens alvorlige Naaletræer skimtes, og Birkene, som paa den anden Side spejle sine silkehvide Stammer i Vandet. Længere fremme til venstre moder os et særlig om Foraaret fortryllende Syn af Æblefamiliens Blomsterfylde — det ser ud som Snedrys paa foraarsfriskt Grønt. Vi drejer af til højre over Broen til den dejlige maleriske Buegang med sin rige Veksling af slyngende og klatrende Planter og Roser med Blomsterklynger saa tætte, at knapt et Blad ses. I enhver Have burde disse klat-

rende Roser — som vistnok er af japanesisk Afstamning — findes; de er anderledes skønne end disse Misfostre af højstammede Roser, som i Reglen grasserer i alle »fine« Haver — og af en saa kraftig Vækst, at de under gunstige Forhold kan danne Ranker paa 5 à 6 Alen i en Sommer. Slyngplanternes Løvsalsgang ender i det danske Kvarter. Paa lave Terasser findes her i systematisk Orden alle vort Lands vildtvoksende en- og fleraarige Urter. Man søger at fremstille dem her under samme Ernæringsforhold som paa de naturlige Voksesteder, men alligevel hænder det, at de almindelige saa kaldte Ukrudtsplanter under Indflydelse af de velordnede Forhold herinde vistnok tidt imod Beregning antager saa kæmpemæssige Former, at de næsten ikke er til at kende igen. Naar man ser alle disse gode gamle Bekendte samlede under ét, faar man et friskt Indtryk af Sundhed og Velvære og en Taknemmelighedsfølelse lige over for Naturen, som uden at spørge, om det kan »betale« sig eller ikke, klæder Landet i saa sart og fin en Dragt.

En lille Stump Bæk rinder ned fra Skraaningen; ved dens bugtede Bredder finder vi de mange smaa nydelige Urter, som kræver rindende Vand for deres Trivsel, medens nedenfor en lille Sump og Mose byder os hele sin skiftende Urterigdom. Klittens og Hedens urkraftige Beboere fuldender det tiltalende Landskabsbillede. Den, som forestiller sig, at vor indenlandske Flora er fattig, bør gøre et Besøg herude for i en Haandevending at faa en ganske omvendt Anskuelse.

I Havens yderste Udkant mod Sølvgade findes et cirkelrundt stort Bed for mærkeligere Former af enaarige Planter. Ogsaa her kan Blomstervennen stifte Bekendtskab med mange yndefulde Former, der kan benyttes som en velbehagelig Omveksling i de ofte altfor ensformige Bede, som man ser i Villahaverne. Forbi Pilefamiliens skiftende Mangfoldighed fører Vejen henimod Væksthusene. Disse gaar vi imidlertid denne Gang forbi og venter med et Besøg til Vintertiden, som er deres Glansperiode. Paa Plænen udenfor er i Sommertiden udstillet Koldhusets Planter — det er sære Skabninger, særlig fra Ny-Holland — de virker absolut ikke hverken ved Form eller Farveskønhed — en vissen gulgraa Tone udmærker dem alle — den er den stærkeste Kontrast imod det danske Landskabs svulmende dybgrønne

Fylde — men man har her de ypperligste Eksempler paa Planternes fænomenale Tilpasningsevne og Magt til at trodse de vanskeligste klimatiske Forhold.

Videre gaar Vejen mellem Elmefamilien og en Gruppe af Æblefamilien, og vi skimter Gartnerboligen, som sig hør og bør næsten gemt bag et Væld af Blomster og Buske og næsten helt overvokset af Slyng- og Klatreplanter. Vi lægger særlig Mærke til den selvklatrende Vildvin, *Ampelopsis Vitschei*. Denne prægtige Plante besørger selv sin Tilhæftning til Muren med skaalformige smaa Sugevorter — ikke Rodtraade som Vedbend — og dækker Muren fuldstændig med sit saftiggrønne Løv. Den har sin meste Udbredelse i England, hvor den vokser op ad de højeste Dampskorstene, Kirketaarne og Ruiner, saa at hvor den findes synes al arkitektonisk Udsmykning fuldstændig overflødig. Den vinder mere og mere Indpas hos os og fortjener det i højeste Grad, da man næppe kan finde en mere villig, hurtig voksende og haardfør Plante, som en Gang plantet fuldstændig passer sig selv og trives lige godt paa en Nord- som en Sydmur, lige godt paa en Murflade som paa en Trævæg.

Vi er kanske saa heldige at træffe her i Omegnen en ung, spænstig, rank Skikkelse med solbrændt Ansigt, hvoraf et Par livlige, intelligente Øjne straaler os velvilligt i Møde. Det er Havens Overgartner, *Axel Lange*, Søn af den bekendte Botaniker, Professor Jonathan Lange, som har været med til at planlægge Haven, men vel er mest bekendt for sit omfattende Arbejde ved *Flora danica*.

Overgartneren er og har i mange Aar været fuldblods Vegetar og i Skrift og Tale gjort meget for Udbredelsen af de vegetariske Idéer og stadig paavist deres nøje Sammenhæng med Botanik- og Gartnervæsen. Under ham hviler alt det praktiske Arbejde ved Haven, ham har vi at takke for den Orden og Sirlighed, som udmærker den mindste Krog af det store Anlæg. Han er i sin Manddoms fulde Kraft, har tilbragt sin Læretid i Udlandets største botaniske Haver, særlig Berlin og London, og hans rige Erfaringer og Iagttagelser herfra har været til uvurderlig Nytte for vor Have, som under hans Haand har faaet et umiskendeligt ungdomsfriskt Præg over sig. Kan det lykkes at faa Overgartneren som Fører gennem nogen Del af Haven, bliver man absolut smittet af den Begejstring

og Kærlighed, hvormed han omfatter alle sine elskede tyste Undergivne, som han plejer med faderlig Omhu, og man faar ypperlige Vink til at skaffe sig det størst mulige Udbytte af sit Besøg. Udmærkede Raad og Oplysninger faar man altid ved en Henvendelse til ham, men man skal naturligvis være lidt varsom med at benytte sig af denne Velvilje af en Mand, som saa fuldt og helt gaar op i sin ansvarsfulde og vidtomfattende Gerning. Med en videnskabelig Leder som Prof. Warming, som sidder inde med et langt Forskerlivs rige Erfaringer og Storsyn, og en ung, energisk, idérig Praktiker som Axel Lange, er det ikke at undres over, at alt i Haven trives og vokser, uagtet dens Beliggenhed midt i Storbyen maa være en Hindring for særlig de større Plantearters Udfoldelse til den Fuldkommenhed, som de kunde naa under friere og renere Livsvilkaar.

Lykkeligvis er Botanisk Haves Omgivelser af den Beskaffenhed, at de ikke virker indsnævrende. Dette mærker man bedst, naar man overskuer Terrænet fra Toppen af den anselige Stenhøj, som rager op som et miniatyr Alpeparti omtrent midt i Haven. Naar Solen en varm Sommerdag daler ned bag Kommunehospitalet, har man herfra et ganske henrivende Rundskue. Lejekasernernes graa Ensformighed er forsvunden bag Havens tætte Grønne, kun enkelte Partier af den gamle grimme Militærkaserne ved Gothersgade kan naa at kigge over Havens Træer, som malerisk bryder de lange snorlige Linjer. Imod Nord glider Synet ubrudt over Grønningens Træmasser helt bort til Kastellets tætbevoksede Kulle. Observatoriekuplens irgrønne Isse rager helt malerisk op over de sorte Graner, lidt længere borte vokser Rosenborgs takkede Gavle og sirlige blanke Spir op som en Kæmpeblomst fra Trætoppene — Kirkespirene tegne sig som skarpe Silhouetter mod den gule Aftenhimmel — Væksthusenes Glasflader glittre i Lyset, af Kommunehospitalet ser man næppe mere end den smukke grønne Kuppel, som ser ud som skulde den skærme en Kæmpepalme imod den nordiske Vinterbarskhed, og umiddelbart under vore Fødder breder sig et duftende broget Tæppe af sære Alpeplanter, medens Bakkefoden er klædt i det herligste Flor af alle tænkelige Arter Vildroser, bag hvilke igen et vidtstrakt Rosarium pranger i al sin robuste kultiverede Pragt.

Hvor glædeligt dog Tiderne forandres! Engang for ikke ret

længe siden var denne yndefulde Plet kun et Stykke af en væmmelig ensformig Fæstningsvold; hvor nu flittige Hænder Dag for Dag gør Jorden skønnere, gik den Gang Skildvagter deres ørkesløse Gang frem og tilbage; hvor nu alle Landes Blomster og Træer har sat hinanden Stævne, stod den Gang Kanoner parate til at sprede Død og Fordærv over dem derudenfor, som kaldtes Fjender; stinkende Dødvande stod stille i Voldgraven, hvor nu Aakander og Vandliljer glædes over Livet.

Saadan er det gaaet med de gamle Fæstningsværker; saadan vil det ogsaa inden ret længe gaa med de nye — det er dette glade Budskab, som sagte føres herop med Aftenvindens Sus i Træernes Kroner. Med denne forjættende Tanke vandrer vi saa sagtelig ud gennem de bugtende Gange for snarlig at komme igen og atter finde Fred og Hvile efter Dagens Travlhed og Larm i den vidunderlige Skønhedsfylde herinde.

For dem, som grundigere vil sætte sig ind i Enkeltheder, anbefales følgende Smaaskrifter: *C. Raunkjær: Vedledning i Universitetets botaniske Have*, 3die Udg. 1907. Denne lille fortræffelige Bog giver en meget lærerig Skildring, særlig af de biologiske Grupper, og er forsynet med 3 udmærkede Orienteringskort over Haven og Væksthusene.

N. Hartz: Væksthusene i Botanisk Have, 1895, indeholder kortfattede, men meget klare og udtømmende Beskrivelser paa de mest karakteristiske Planter i Haven samt meget fængslende Skildringer af Tropernes, de varmt tempererede Egnes og Ørkenens Vegetation.

August 1908.

John Bokelund.

Fritid.

(Sluttet)

Var der nu ikke nogen Mening i, om vi fulgte den kaldende Røst og efter Evne benyttede al vor Fritid ude i den fri Natur med Syslen med Jorden? Forsøgte selv at drage nogle af de Skatte frem, som ligger skjult i den, og derigennem skaffede os en Beskæftigelse, som efter Dagens Arbejde gav os Hvile, Hvile i den Forstand, at det drog vore Tanker bort fra det pligtmæssige Trælddomsarbejde til det frivillige Arbejde, som ene giver Udvikling og Udbytte?

Med de Befordringsmidler, vi i

Øjeblikket har, er der jo Mulighed for i ret kort Tid at naa et godt Stykke Vej uden for Byen; vi sætter os altsaa op og kører ud for at vælge vort Jordstykke eller langt hellere: vi slutter os sammen med unge ligesindede og køber den Jord, som vi i Fællesskab vil dyrke, og vi gør det medens vi er unge, for at vi i saa tidlig en Alder som muligt kan se Arbejdets Frugter vokse frem.

Her lægger vi altsaa Grunden til vort fremtidige Hjem, hvor vor Familie helt kan nyde den Lykke, som det er, stadig at kunne glæde sig ved Opholdet derude i den frie friske Natur, paa den Plet Jord, som bliver os kær, fordi vi i den nedlægger det Kærlighedens Arbejde, som bærer Frugter langt ud i Fremtiden; thi Arbejdet med Jorden er af den herlige Art, at det øger Glæden uafbrudt; det er et Opbyggelsesarbejde saavel for Arbejderen, som for Arbejdets Genstand.

Hvorledes skal vi da lægge Planen for vort Fritids-Gartneri, vi, der har Størstedelen af Dagen optagen med anden Beskæftigelse? Hvorledes skal vi paa en tilfredsstillende Maade komme til at tage Del i det Kulturarbejde, som enhver rationel Udnyttelse af selv den mindste Plet Jord er? Vi skal først og fremmest erindre, at vort Jordstykke ikke skal dyrkes med Handel for Øje; de Kvaler, som følger af Handel med Haveprodukter — en af dem er den, at det bedste sælges, medens det mindre gode spises — er af den Art, at de næsten røver os Glæden over vort Arbejde; nej, det anlægges og dyrkes med det Formaal, helst hele Aaret at kunne afgive til os den sundeste og naturligste Næring som findes: Frisk Frugt.

Det er altsaa vor Opgave at træffe vor Valg af Frugtsorter saaledes, at vi til enhver Tid kan ty til Haven eller vore Frugtgemmer. Midsommertidens Frugter maa vi have: Jordbær, Kirsebær, Stikkelsbær, Solbær, Ribs og Hindbær; og indenfor disse (og muligt flere) Sorter, som modnes paa Planten, maa vi atter vælge saaledes, at vi har Sorter, som modnes tidlig paa Sommeren og andre, som først paa et senere Tidspunkt er spiselige; og vi skal have Blommer, Sommerpærer og -æbler; ogsaa disse Frugter modnes paa Træet eller efter kort Lagring, vi maa paany træffe vort Valg af Sorter efter Modningstidspunktet; i det Hele gælder det om, saa lang Tid som muligt at have Frugt paa

Træerne; for det første fordi den solmodnede Frugt baade hvad Smag og Næringsværdi angaar maa være den bedste; dernæst fordi det altid er forbunden med en Del Arbejde og Bekostning at skulle opbevare den Frugt, som i det Hele kan opbevares; dette gælder navnlig Æbler, Pærer og Nødder. En stor Del af disse Frugtsorter opnaar som bekendt ikke at modnes paa Træet i vort Klima, men maa henlægges til den saakaldte Eftermodning; her træffer vi nu den store Behagelighed, at Tidspunktet for de forskellige Sorters Modnen er vidt forskellig, ja, saa glimrende er det indrettet, at vi af Æbler kan have moden Frugt lige til Sommertiden indtræffer, og vi paany kan spise direkte af Træet; her maa altsaa atter vælges med Omtanke, saaledes at vi har passende Mængder Frugt moden til enhver Tid.

Vi vil saaledes gennem en vel tilrettelagt Plan kunne arbejde os op, til i Løbet af faa Aar at skaffe den daglige Føde til os og vor Familie. alene gennem Arbejde i Fritiden; ja, sandsynligvis, naar Aarene har givet vore Træer deres fulde Bæringsdygtighed, avle i Overmaal, saaledes at vi kan omsætte vort Overskud og til Afveksling skaffe os andre, varme Landets Frugter. — Vor Have er Grundlaget for vor Fritidssyssel; der er vi Søndagen lang, der samles vi med gode Venner og Ligesindede til Samvær ved fredelig Syssel, alt medens vi drøfter, hvad der gærer i os, og sammen lægger vi Planer for ny Virke for vore Idéer; her tager vi dem ud derinde fra Byen, de, som lider ilde, saa at de en Dag eller to, kanske en Tid maa faa føle Friheden og styrke deres Længsel mod Naturen; her faar vi alle vore unge Venner i Tale, viser dem, hvad der kan udrettes og hvad der kan naaes ved Arbejdet herude, taler til dem om den Tilværelse i Tilfredshed, som venter dem, der kaster Pengestræbsaaget af sig og slaar sig ned ved et selvstændigt og udviklende Arbejde, som uden at vi egentlig tilsigter det alligevel giver haandgribeligt Udbytte; her samler vi i Ferietiden Byens Børn til munter Leg, lærer dem at lytte til Naturens Tale, at granske dens Sprog; og — kanske saas der et Frø, som faar Spiter og med Tiden vokser til en Plante, som kan live op for dem, saa de bryder ud, ryster Lænkerne af sig og befriet lægger Larmen hist inde bag sig, medens de fæster sit Bo herude, hvor man

ikke vækkes af Piber og Fløjter, men af muntre Fugles tidlige Kvidren og Morgensolens første Straaler.

Og langsomt vil vor Bygning rejse sig; Dag for Dag vil Sindene omskabes under Naturens mægtige Paavirkning, indtil de alle har naaet den Fuldkommenhed, som gør dem skikkede til at være selvstændige Led i det store harmoniske Hele, som skal blive Fremtidens lykkelige Samfund.

Veg.

Det svenske Fredsarbejdes første Mand.

K. P. Arnoldson.

Et saare mærkeligt Faktum er, at alle de Mænd, som fra ældste Tider og indtil nu har talt og virket for Freden imellem Folkene, er blevne forfulgte og forhaanede, pinte, plagede og ihjelslagne, medens Krigens Mænd er overvældede med størst mulige Æresbevisninger i ligefremt Forhold til det Antal Mennesker, de har formaaet at ihjelslaa, og jo mer de har ødelagt paa kortest mulig Tid af, hvad flittige Mennesker i Aarevis har bygget op. K. P. Arnoldson har delt Skæbne med disse Fredsforkyndere Verden over. I gamle barbariske Tider pinte man Fremskridtsmænd legemligt, nu i Humanitetens Tidsalder plager man dem aandeligt — Hensigten er den samme: at tvinge dem til Tavshed, men intet af Midlerne lykkes. De vokser derimod under Plagerne, der bliver nyt Brændsel til den hellige Ild, som gløder i deres Indre og Tid efter anden slaar ud i lys Lue, saa at Aarhundreders Krigsmisgerninger klart kan ses af den, som kan og vil. I Arnoldsons Sjæl har denne Ild brændt saa heftigt, at den en Gang for nogle Aar siden var lige ved at fortære ham selv. »Men,« siger han selv, »Vegetarismen gav mig tilbage til Livet og en ny frisk Ungdom« — og Ilden brænder endnu med uformindsket Kraft, men nu har Aand og Legeme faaet en sikrere Modstandskraft — selv kan han nu taale Branden, som han, med den urokkelige Tro paa det godes Sejr, der er det centrale i hans skønne Livsanskuelse, haaber skal fortære en Del af de onde Stridsmagter. Fra den Stund det gik op for ham, at det var en strængt gennemført vegetarisk Livsforelse, som gengav ham hans Arbejdsevner, har han trængt alt dybere ind i Vegetarismens Sandheder, betragtet den med sit skarpe Forskerblik, sat den i det intimeste Sammenhæng med sit vidtrækkende Fredsarbejde og erklæret privat og offentligt i Tale og Skrift, at det sikreste Middel til at bringe Menneskeslægten frem til et harmoniskt rigt Fredsliv er Vegetarismen i videste Forstand. Han beklager, at han saa sent har faaet Øjnene op for

denne Sandhed, men Grunden, mener han, til, at baade han og saa mange andre ikke skænker selve Ernæringsspørgsmaalet synderlig mange Tanker, er den forældede Opdragelse og Skoleundervisning, som betragter dette Spørgsmaal som ganske underordnet lavt og aandløst og i den Anledning lader gammel Slendrian husere ganske uanfægtet.

Der har staaet stor Kamp om denne Fredens Mand i Sverig. Han har været en stærk Brand, som Magthaverne har gjort alt for at slukke, de har benyttet de smaaligste, mest ondskabsfulde Midler, men alt forgæves. Det skyldes for største Delen Arnoldsons utrættelige Arbejde, at de enkelte Personers vage Ønsker om mellemfolkelig Fred er samlede til en stærk og mægtig Folkefordring. »Fredssagen« som Organisation er af ganske ung Dato — i Aar fejrer »Svenska Freds- og Skiljedomsföreningen« sit 25 Aars Jubilæum. Han var den ivrigste og mest virksomme for Stiftelsen af denne Forening, som i Anledning af Jubilæet udsender et højst interessant, smukt udstyret Festskrift, hvis første Side prydes af Arnoldsons ædle Skikkelse, som hilses »som den første« i Kredsen. Intet kan bedre give en Forestilling om Dybet og Storheden i hans Tankegang end den Hilsen, han sendte Foreningen paa Jubilæumsdagen, da han var forhindret i at komme til Stede. Desværre maa vi nøjes med at gengive den i stærkt sammentrængt Form, men den vil alligevel ikke forfejle sin Virkning: at opflamme hans danske Venner særlig blandt Vegetarerne og de unge til at tage lige kraftigt fat paa Tidens vigtigste Livssag som han, om de ogsaa ikke alle kan glæde sig over samme glimrende Udrustning.

Skrivelsen, som bærer Titlen »Fremtiden er Fredsvennernes«, indledes med en livlig Fortælling om, hvordan Forf. en Dag rejste i Kupé sammen med nogle svenske Stormænd. Det var varmt, de pustede og svedte, og rekvirerede Mængder af stærke Drikke til at svale sig med, men tillod ikke, at Kupéens Vinduer maatte aabnes, ingen frisk Luft af Frygt for Forkølelse. De gode Herrer og svenske Mænd ræsonnerede sig op til kogende Raseri over, at de alvorlige Arbejderkonflikter havde faaet en fredelig Afslutning i Stedet for, at man burde have benyttet den gunstige Lejlighed til fuldstændig at knuse hele den organiserede Arbejderbevægelse; endvidere mente de, at det var absolut nødvendigt, at Rigsdagen vedtog en Pryglelov for ved den at tvinge alle Agitatorer til Tavshed og faa en Ende paa Strejkerne — ja Prygleloven vilde ogsaa have været god at have i 1905 at anvende paa Fredsagitatorerne, som den Gang saa skammeligt forpurrede en Krig med Norge, der havde medført et uhyre Opsving for hele den svenske Forretningsverden. Nu kunde Arnoldson ikke holde ud længere, han fik Kvalme, gik ud paa Vognens Platform for at hente

frisk Luft og vaske sig ren i friske Vindes Bad fra den Gift, som han havde laaet ind gennem alle Porer, og her inspireredes han til skønne Tanker om Verdensfredens Velsignelser. Han siger, at ingenting er én Mands Værk. Mange er de, som maa prises forud for Ophavsmanden til den Fredsforening, som byder ham til Gæst paa Mindedagen. Endnu synes dens Arbejde ringe, men saa skal det ikke altid være. Man ser ikke Frøet i Jorden, men man bøundrer den stolte Eg, som staar i sin fulde Pragt. Ved 25 Aar er den endnu i sin spæde Ungdomsalder, men ved 100 Aar er den stærk og fuldvoksen. Naar vor Forening fylder de 100 Aar, skal den ogsaa være stærk. Og nogle af jer unge skal da gaa med til Mindedagen. Thi der findes jo *Vegetarer* iblandt Eder, som ikke ligesom jeg har ventet i 60 Aar med at begynde paa dette eneste sunde menneskeværdige Liv. Med disse yngre Vegetarianere sender gamle K. P. en Hilsen til Hundredaarsfesten.

Hils vore Efterfølgere og sig dem, at det var en tung Tid for os at leve i, da Magtens Herrer i Sommerheden foretrak Medicin og stærke Drikke i indestængt Kvalm fremfor aabne Vinduer og frisk Luft, da de blot tænkte paa at knuse Arbejderne og med Prygl og Sult betrygge deres Samfunds Bestaaen, da Anstiftelse af Krigens Mord og Brand blot er Forretning, et uhyre Opsving i Forretningslivet, da Religion og Fædreland bruges som skrigende Fjedre i Barbarernes Hat. Men sig dem ogsaa, at vi Fredens Vejbrydere med frisk Mod bygger videre for at lette Byrden for vore Børneborn, gøre dem Vejen til Maalet kortere. Sig dem, at vor lille uforfærdede Floks Vilje var stærk og lys som den hundredaarige Eg, og at vi omsatte Viljen i Taalmodighed og Arbejde, vel vidende, at der gives ingen Kongevej til Freden, til vort Maal.

Allerede nu findes Verdensfreden i det Faktum, at kun en ringe Brøkdel af Folkene vil Krig. Det gælder blot om ved Afstemning og Organisation, at samle de fredelige Millioner til Forsvar mod de faa Tusindtal af Stridslystne og deres Egoistsystem.

At sige, at Krig ej kan afskaffes, er at sige, at Ukyndigheden ikke kan formindskes. De, som anse Krig for uundgaaelig og derfor enten aktivt modsætter sig Fredsarbejdet eller holde sig passive, de er den allierede Fjende. Og denne Fjende flyer blot for Lyset og Massernes Oplysning.

Til Magtens Indehavere i Dag skulde en gammel Fredsarbejder kunne tale som saa: Religionerne — Læresystemerne er mange — men Religionen — Kærligheden er kun én. Nationerne er mange, men Fædrelandet — Jorden er kun et.

Stille Børn — hør op med eders forfængelige Stræben efter, med Vaabenmagt at holde Folkene skilt fra hverandre — hør op med Eders vanvitige Forsøg paa med

Vold og haarde Love at vedligeholde Eders uretfærdige sociale Forhold. Lige saavel kan I standse Jorden i dens Bane omkring Solen, som den internationale Arbejderbevægelse i dens Gang mod Magten. Men, stille Børn, dette bliver en Sejr for folkelig Fred og Samfundslykke.

Saaledes kunde en gammel Fredsarbejder have Lyst at tale til Dagens Mægtige, men altfor vel véd han, at dette blot vil være en Røst, der raaber i Orkenen. I Tankerne iler han derfor forbi Tid og Rum og ser og hører, hvordan vore Børnebørn samles til Hundredaarsfest under vor ærværdige Fredseg. Han ser dem i Tusindtal flokkes om en Talerstol og hører en Røst tale saaledes: Den gamle, onde Tids høje Herrer, deres vrangvillige Dommere og deres Trælle ere for evigt borte. — Hans Majestæt Døden, som lægger alle under sig, har befriet os for dem. De værste og mest modstridige satte vi ud paa en Pram og lod dem sejle ud paa det vide Hav, hvor de maatte klare sig selv, som vi andre og vore Fædre saalænge har maattet gøre. Nu er hele den gamle Magt og Herlighed i Hans Majestæt Dødens Vold. Og en uforstyrret Fred spreder som Solen sin Velsignelse til alle.

Den gamle Fredsarbejder hører ikke mere, han ser blot de hvide Faner brede sig ud i den friske Morgenvind; saa forsvinder han blandt de jublende Højtidsskarer og — er tilbage midt i den bitre Nutid og sender Hilsen og Tak for Mindet om et trofast Arbejde.

Denne urokkelige Tro paa Retfærdighedens og Fredens Sejr over Uretten og Voldet har været og er det centrale i Arnoldsons store Livsarbejde for Fredssagen, og det er, som om denne Tro, tilmed paa en snarlig Sejr, bliver mere ungdommelig kraftig, jo længere Aarene skrider frem; aldrig har han følt sig saa ung, saa frisk og kraftig som nu, siger han selv, og det skyldes vel den Omstændighed, at han foran sig ser en bred og lige solaaben Vej, som fører til Maalet, og som Ledestjerne paa denne Vej staar i Ildskrift de Ord, hvorom Millioners Millioner ere enige: »*Du skal ikke dræbe!*«

F. B.-d.

Alle Vegetarer
bør være Medlemmer af
„Dansk Vegetarianerforening".
Kontingent 4 Kr. om Aaret.
(1 Kr. Kvartalet.)
Foreningens Adr.:
St. Kongensgade 25. 2. Sal.
Medlemmerne faar „Solblink" frit tilsendt

Abonnér paa „Solblink".
1 Kr. aarlig + Postpenge.

Vore Fødemidlers procentiske Sammensætning.

Af *John Bøkelund.*

(Forlagt af G. E. C. Gads Universitetsboghandel.)

Denne fortrinlige, klare og letfattelige grafiske Vægtavle (med Vejledning) kan faas til Købs ved Indsendelse af **Kr. 1 50** til »Solblink«s Ekspedition, Usserød pr. Hørsholm.

„VEGETARIA"

(o: Vegetabilsk Margarine).
Velsmagende fint dansk Produkt.
Sælges detail for 65 Øre pr. Pund.
Rabat til Forhandlere.

„SANA",

Hoved-Depot:
Skindergade 28.
Telefon 5050.

Bøgelund-Jensen,
Raadhuspladsen 2.

KØKKEN-UDSTYR

til vegetarisk Husholdning.

Telefon H. 863.

Undgaa Mellemhandlere!

Fra **Frugtplantagen Bøgelund** tilsendes **udsøgt Frugt** billig til **Forbrugere.** Bestillinger bedes sendt til
Gartner **Fr. Madsen,** Humlebæk.

„Solblink"

koster 1 Kr. pr. Aargang + Postpenge. Abonnement kan tegnes paa alle Postkontorer, Bogladerne, i Redaktionen, Humlebæk, samt i Ekspeditionen, Usserød pr. Hørsholm.

Vegetarisk Restaurant & Kur-Hotel, 79, Vesterbrogade 79.

To **Gartnerlærlinge** samt en **Pige,** som vil leve vegetarisk, kan til Efteraaret faa Plads i Gartneriet »Solbakken«, Fredericia. **Johan Olsen.**

Ludovica Nilssons

vegetariske
Victualiehandel & Pensionat,
19, Fælledvej 19.
Varme og kolde Retter. Ordres modtages.
Telefon Nora 485 x.

Vegetariansk Restaurant,

Løvstræde 8, København.
L. Jørgensen Kirkelykke.

Annoncer til »Solblink« sendes til:
V. Figgé & E. Kristensens Bogtrykkeri, Nørregade 30, København K.

Udgivet af *Dansk Vegetarianerforening.*
Redaktør og Ansvarshavende: *John Bökelund,* Humlebæk.

V. Figgé & E. Kristensens Bogtrykkeri, Nørregade 30